

KÚRIA

Bhar.I.987/2015/4. szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év szeptember hó 22. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A sikkasztás büntette és más bűncselekmények miatt indított büntetőügyben a másodfellebbezést elbírálv a Pécsi Ítéltábla Bf.II.3/2015/9. számú végzését helybenhagyja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A Veszprémi Törvényszék a 2014. június 26. napján kihirdetett 9.B.505/2013/42. számú ítéletével **az** I. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki

- különösen nagy értékre, üzletszerűen, folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntettében [1978. évi IV. törvény 317. § (1), (7) bekezdés b) pont],
- 4 rendbeli jelentős értékre, üzletszerűen, folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntettében [1978. évi IV. törvény 317. § (1), (6) bekezdés b) pont],
- jelentős értékre üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntettében [1978. évi IV. törvény 317. § (1), (6) bekezdés b) pont],
- 2 rendbeli nagyobb értékre, üzletszerűen, folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntettében [1978. évi IV. törvény 317. § (1), (5) bekezdés b) pont],
- 2 rendbeli nagyobb értékre, üzletszerűen elkövetett sikkasztás

büntetőben [1978. évi IV. törvény 317. § (1), (5) bekezdés b) pont],

- 3 rendbeli üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntetőben [1978. évi IV. törvény 317. § (1), (4) bekezdés b) pont],

- sikkasztás vétségében [1978. évi IV. törvény 317. § (1), (2) bekezdés b) pont],

- 3 rendbeli folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében [1978. évi IV. törvény 276. §] és

- 4 rendbeli magánokirat-hamisítás vétségében [1978. évi IV. törvény 276. §].

Ezért öt halmazati büntetésül három év hat hónap börtönbüntetésre, a közügyektől négy év, valamennyi pénzügyi területtel kapcsolatos foglalkozástól pedig öt év eltiltásra ítélte. Emellett rendelkezett a polgári jogi igényről és az eljárási illeték megfizetéséről, a zár alá vétel fenntartásáról, a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

Az első fokú ítélet ellen az ügyész **az** I. rendű vádlott terhére súlyosításért, a szabadságvesztés és a közügyektől eltiltás hosszabb tartamban történő megállapítása és emellett pénzbüntetés kiszabása érdekében jelentett be fellebbezést.

Az I. rendű vádlott és védője a büntetés enyhítéséért élt jogorvoslattal.

A Győri Fellebbviteli Főügyészség **az** I. rendű vádlott terhére bejelentett fellebbezést módosítva a cselekmények eltérő, az elbíráláskor hatályos büntető rendelkezések szerinti minősítésére is indítványt tett.

A vádlott védője ugyanakkor - jogorvoslatát részben módosítva - az első fokú ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta.

A bejelentett fellebbezésekre tekintettel a kijelölés alapján eljáró Pécsi Ítéltábla a 2015. április 17. napján kihirdetett Bf.II.3/2015/9. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletének **az** I. rendű vádlottra vonatkozó részét - a zár alá vételt fenntartó és a bűnjelek lefoglalását megszüntető rendelkezések kivételével - hatályon kívül helyezte, és az eljárást törvényes vád hiányában megszüntette.

Nem volt tárgya a felülbírálatnak az első fokú ítéletnek az ügy II. rendű terheltjére vonatkozó része, miután az 2014. október 9. napján jogerőre emelkedett.

A másodfokú bíróság végzése ellen a Pécsi Fellebbviteli Főügyészség jelentett be fellebbezést.

Jogorvoslatának írásbeli indokolásában arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság álláspontjával ellentétben a Vas Megyei Főügyészség által előterjesztett vád törvényes, mivel abban az elkövetési magatartás leírása azonosításra alkalmas módon, a leglényegesebb tények rögzítésével megtörtént, így a vád alapján nem lehet kétséges, hogy az ügyész kivel szemben és milyen cselekmény miatt kezdeményezte a büntetőeljárás lefolytatását.

Hivatkozott továbbá arra, hogy a vádirat tartalmazta **az** I. rendű vádlott által az egyes időszakokban betöltött munkaköröket, munkaköri feladatokat. Ugyanakkor megítélése szerint a táblázatba foglalt adatok ugyanúgy a vádirati tényállás részét képezik, mint a szöveges rész; hosszabb szöveges magyarázat és a jogosulatlan tranzakciók lebonyolításában szerepet játszó munkakör megjelölése nem kritériuma a vád törvényességének.

Álláspontja szerint a vádirat tartalmazta a törvényi tényállás fogalmait kitöltő magatartás leírását is, abban a terhelések és a pénztári kifizetések elkülönülve kerültek feltüntetésre; az pedig, hogy az utóbbiak miért nem jogosulatlan eltulajdonításként szerepelnek, a vád törvényességét nem érinti.

Ezért a Be. 373. § (1) bekezdés II. e) pontjára alapozva a másodfokú bíróság végzésének hatályon kívül helyezését és az ítéletábra új eljárásra utasítását indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség a bejelentett ügyészi fellebbezést fenntartotta.

Álláspontja szerint a másodfokú bíróságnak a számítógépes rendszer kijátszásának mikéntjével kapcsolatos aggályai, a jogosulatlan tranzakciókkal érintett számlákkal kapcsolatos felvetései a vád törvényességének fogalmi körén kívül eső körülmények; a jogtalan eltulajdonítás, illetve a sajátjakénti rendelkezés elválasztásának igénye a vád törvényességének szempontjából nem bír jelentőséggel.

Megítélése szerint a jogosulatlan tranzakciók elvégzésével egyidejűleg - függetlenül azok tényleges realizálódásától - a sikkasztás befejezetté vált, mivel a bűncselekménynek nem tényállási eleme a károkozási vagy jogtalan haszonszerzési célzat, így a károkozás vagy vagyoni hátrány bekövetkezte sem.

Arra is hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság álláspontjával szemben a vádirat pontosan tartalmazta a törvényi tényállás fogalmait kitöltő magatartás leírását.

Ezért arra tett indítványt, hogy a Kúria a Pécsi Ítéletábra végzését helyezze hatályon kívül, és a másodfokú bíróságot utasítsa új eljárás lefolytatására (BF.1888/2015/1.).

Az I. rendű vádlott védője az ügyészi indítványra tett észrevételeiben - egyetértve a másodfokú bíróság álláspontjával - arra utalt, hogy a vádirat az elkövető tényleges elkövetési magatartásának leírása helyett az anyagi jogi „terminus technikusok” megjelölésére szorítkozott. Miután az elkövetési magatartás nem volt azonosítható a vád történeti tényállásában, megítélése szerint ez egyfelől a védelem lehetőségeit csorbította, másfelől pedig elmaradtak a Be. 28. § (1) bekezdésében foglalt vádlói kötelezettségek.

Fentieken túlmenően a védő fenntartotta az első fokú ítélet ellen bejelentett fellebbezésének írásbeli indokolásában kifejtetteket és arra tett indítványt, hogy a Kúria a másodfokú bíróság végzését hagyja helyben.

A Kúria az ügyészi másodfellebbezés elbírálására a Be. 391. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tűzött ki, melyen a Legfőbb Ügyészség képviselője a fellebbezést és indítványát változatlan tartalommal fenntartotta, míg a vádlott védője a másodfokú végzés helybenhagyását indítványozta.

A Be. 386. § (1) bekezdés c) pontja szerint a másodfokú bíróság határozata ellen fellebbezésnek van helye, ha a másodfokú bíróság az első fokon elítélt vádlottal szemben a büntetőeljárást megszüntette.

Ahogy azt a Kúria Bkv 1. számú kollégiumi véleménye B/II. pontjában kifejtette: a Be. 386. § (1) bekezdés nem differenciál az eljárást megszüntető okok között. Ezért a vádelejtés miatti megszüntetés nyilvánvaló kivételével mindazon eseteket ide kell érteni, amelyeket a Be. 332. § (1) és (2) bekezdése tartalmaz.

A 332. § (1) bekezdés d) pontja szerint az eljárást meg kell szüntetni, ha a vád nem törvényes. Ennek megfelelően az ügyészi fellebbezés joghatályos, és megnyitotta a harmadfokú eljárást.

Az ügyészi fellebbezés azonban nem megalapozott.

A Kúria, mint harmadfokú bíróság a fellebbezéssel megtámadott másodfokú határozatot a Be. 387. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel az azt megelőző első- és másodfokú bírósági eljárással együtt bírálta felül.

Ennek során megállapította, hogy a másodfokon eljáró ítélőtábla betartotta az eljárási törvény rendelkezéseit.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást rendkívül hiányosnak és ebből következően

ellentmondásosnak találta. Erre is tekintettel körültekintően vizsgálta azt is, hogy milyen tényeket tartalmazott a vádirat, és annak alapján a vád törvényesnek tekinthető-e.

Ennek során helytállóan állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság a Be. 373. § (1) bekezdés I. c) pontjára figyelemmel törvényes vád hiányában járt el.

A másodfokú bíróságnak a kellő alapossággal megindokolt álláspontját teljes mértékben osztotta a Kúria, azt csupán az alábbiakkal tartotta szükségesnek megerősíteni:

A Be. 2. § (1) bekezdése alapján a bíróság eljárásának alapja - ahogy arra az ítéletábra is utalt - a törvényes vád, míg a (2) bekezdés szerint akkor törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi.

A másodfokú bíróság helyesen észlelte, hogy a vád törvényi feltételei közül a büntető törvénybe ütköző cselekménynek a Be. rendelkezései szerinti pontos körülírása nem történt meg.

Ahogy arra a Kúria az előbb már hivatkozott BKv. 1. számú véleményében rámutatott: a törvényes vád minimális követelménye, hogy meghatározott személy pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt kezdeményezze a bírósági eljárás lefolytatását, és amennyiben ezek nem teljesülnek, bírósági eljárás nem indulhat, illetve nem folytatható (vélemény A/I. 2. pontja).

A kollégiumi vélemény az A/I. 2/c. pontjában elvi éllel tartalmazza azt is, hogy a vád tárgyává tett cselekmény körülírása akkor pontos, ha a vádló indítványában ismertetett történeti tényállás hiánytalanul tartalmazza a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket: az elkövetési magatartást, a cselekmény megvalósításának helyét, idejét, mikéntjét, stb.

Kétségtelen az is, hogy a vélemény A/I. 2/c. pontja szerint a vád törvényességének ugyanakkor nem feltétlen tartalmi eleme a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítése.

Önmagában a törvényi minősítés feltüntetése azonban nyilvánvalóan nem pótolja a vád tárgyává tett cselekmény, elkövetési magatartásának pontos körülírását, ahogy a Btk. Különös Részében foglalt törvényi tényállás elemeinek vádiratban történő feltüntetése sem.

A tettazonosság keretei között megállapított tényállás esetén ugyan nem sérül a vádelv, feltéve, hogy a bíróság ügydöntő határozatában

megállapított tényállás a bűncselekmény törvényi tényállásának lényeges elemeit alkotó tények tekintetében megfelel a vádiratban rögzített tényeknek. Ehhez azonban elengedhetetlen, hogy a vádirat tartalmazza a terheltnek a bűncselekményt megvalósító, pontosan körülírt elkövetési magatartását.

A folyamatban lévő ügyben az elsőfokú bíróság teljes egészében átvette a Vas Megyei Főügyészség B.763/2010/37. számú vádiratában foglalt megállapításokat.

Azok azonban - ahogy arra az ítéletábrla helytállóan utalt - nem tartalmazták azt, hogy a terhelt mely magatartása valósított meg a munkakörével kapcsolatos visszaélést, a sértett bank vagy annak ügyfelei pénzével történt sajátjakénti rendelkezést vagy eltulajdonítást, azaz a sajátjakénti rendelkezés vagy a jogtalan eltulajdonítás pontosan miként valósult meg és milyen értékeket érintve; a bank információs rendszerében történt-e adatváltoztatás, vagy sor került-e valótlan adatok rögzítésére, és ha igen, azt ki és hogyan fogantatosította. Nem tartalmazta a vádirat a sikkasztás bűncselekményének üzletszerű elkövetéséhez elengedhetetlenül szükséges azon tényeket sem, amelyek a haszonszerzési célzat kapcsán indokoltak lettek volna.

A vádirat által feltüntetett egyes terhelések, kifizetések ugyan szerepeltek táblázatba foglalva, azonban azok az elkövetési magatartások, amelyek ezekkel összefüggésbe lettek volna hozhatóak, már nem.

Azaz a vádirat nem felelt meg a váddal szemben támasztott azon tartalmi követelményeknek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a bíróság a büntetőeljárást lefolytassa.

A vád tárgyává tett tények nem a különös részi törvényi tényállás jogi fogalmaival azonosak; a vádiratnak azokat a konkrét magatartásokat, eseményeket kell tartalmaznia, amelyekkel megvalósultak a törvényi tényállási elemek, és amelyek alkalmasak büntető törvénybe ütköző cselekmény bíróság által történő megállapítására.

Ez a feltétel akkor teljesül, ha a vádirati tényállás a bűncselekmény tárgyi oldali ismérveit olyan részletességgel tartalmazza, amelyből az alanyi oldal szükséges elemére alapos következtetést lehet levonni (EBH 2015.B.10.).

Töretlen a bírói gyakorlat annak megítélésében is, hogy a törvényes vádat megalapozó tartalmi követelményeknek akkor nem felel meg a vád, ha nem tartalmazza a cselekmény pontos körülírását, és emiatt abból az adott magatartás büntető törvénybe ütközése nem állapítható meg, azaz a bűnösségre vonatkozó anyagi jogi

következtetés levonására alkalmatlan. A vád perjogi rendeltetése ugyanis az, hogy a bíróság számára a büntetőjogi felelősség kérdésében való érdemi vizsgálat, illetve a döntés lehetőségét biztosítsa, a bizonyítási eljárással megalapozhassa az anyagi jogi értékelést. Ha azonban a vád tartalma olyan mértékben hiányos, hogy anyagi jogi értékeléshez nem ad alapot, akkor a bíróság nem is bocsátkozhat annak vizsgálatába. Amennyiben az első fokon eljáró bíróság ennek ellenére eljár és a vádat elbírálvá ügydöntő határozatot hoz, az ügydöntő határozat hatályon kívül helyezésére és az eljárás megszüntetésére kerülhet sor (BH 2011.60.).

Fentiekből következik, hogy egy cselekmény általános jellegű, csak a különös részi tényállási elemekre történő utalással történő megfogalmazása a vád tartalmi elégtelenségét eredményezi.

A történeti tények konkrét leírásával valósul meg a törvényes vád követelménye oly módon, hogy abból – bebizonyítotttságot feltételezve – a bűnösség megállapítható legyen (BH 2011.219.)

Az adott ügyben a vádirat a minimum-követelményeknek sem felelt meg, miután az nem tartalmazta a vád szerinti minősítésben megjelölt bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket; abból a vád tárgyává tett bűncselekmény tárgyi és alanyai ismérvei nem voltak egyértelműen felismerhetők, ennél fogva anyagi jogi következtetés levonására sem voltak alkalmasak.

A Kúria az előzőekben már utalt a tettazonosság kérdésére.

Eszerint a vádelv nem jelent minden részletre kiterjedő szükségszerű azonosságot a vádban leírt, és az ítéletben megállapított történeti tényekkel, mivel a bíróság nincs kötve a vádbeli minősítéshez, és az eltérő minősítés eltérő tényelemek megállapítását is szükségessé teheti az ítéletben. A bíróság tehát a bizonyítás eredményéhez képest az elkövetés helye, módja, eszköze, eredménye, indítéka, stb. tekintetében eltérhet a vádbeli ténymegállapításoktól, anélkül hogy ezzel a vádelvet sértené (EBH 2011.2385.).

Azonban a vádirat és ennek megfelelően az első fokú ítélet nem rögzített olyan tényeket, amelyek pontosan tartalmazták a terhelt terére rótt cselekmény körülírását, azaz amelyektől a bíróság esetlegesen eltérhetett volna, így a tettazonosság szóba sem kerülhetett.

Az ügyész a vádbeszédében ugyan módosította a vádirat történeti tényállását, azonban nem oly módon, hogy azzal a vád törvényessé vált volna; a hiányzó elkövetési magatartásokat tényleges megjelölésére ekkor sem került sor, mivel a módosítás kizárólag az elkövetési értékre vonatkozott.

A fellebbezésben a főügyészség utalt arra is, hogy a vádlott a vagyoni elleni bűncselekményeket esetenként hamis magánokirat rögzítésével valósította meg.

Azzal azonban a vádirat adós marad, hogy ez a „rögzítés” milyen elkövetési magatartással valósult meg.

Önmagában abból a vádirati tényből ugyanis, amely szerint a vádlott hamis számlákat nyitott és azokra terheléseket, kifizetéseket végzett, és így a bank pénzével sajátjaként rendelkezett, még akkor is, ha a kifizetések a valóságban nem történtek meg, nem állapítható meg, hogy milyen elkövetési magatartással történt az okirat-hamisítás.

A teljesség igénye nélkül a Kúria az alábbiakat emeli ki:

A vádirat 2. oldala csupán annyit tartalmaz, hogy a vádlott a fiktív személyek, a bank ügyfélkörébe nem tartozó személyek, illetve tényleges ügyfelek nevének és adatainak felhasználásával, tudtuk és beleegyezésük nélkül bankszámlát nyitott és pénzügyi tranzakciókat bonyolított a pénzzel sajátjaként rendelkezve, és ennek kapcsán hamis magánokiratok rögzítése iránt intézkedett.

Az egyes személyeket illetően pedig a tranzakciók lebonyolítására utalt a vádirat, majd táblázatokban tüntette fel, hogy mikor milyen összegekre történtek ezek. Azonban azt, hogy a vádlott ténylegesen az érintett személyek vonatkozásában mikor és milyen tranzakciókat bonyolított, a vádirat nem tartalmazza.

A hamis magánokiratok hosszas felsorolását követően, vagy azokat megelőzően sem olvasható ki a vádiratból, hogy a valótlan tartalmú magánokiratok rögzítése iránti intézkedés milyen magatartással valósult meg, az a bank rendszerébe milyen módon jelent meg, illetve milyen módon került felhasználásra, holott a magánokirat-hamisítás bűncselekménye csak ezen magatartással válhat befejezetté. Emellett az sem derül ki a vádiratból, hogy a „rögzítést” ki, mikor és hogyan végezte, tudott-e az okiratok hamis tartalmáról, így ki lehetett a tette és ki esetlegesen a részese a cselekményeknek.

Ugyanakkor a vádban le nem írt cselekmény nem lehet tárgya a vádnak.

A bíróságnak még a tettazonosság biztosította keretek között sem feladata a vádiratban meg nem jelölt tények feltárása, megállapítása, és ezáltal a vád törvényessé tétele. Amennyiben a bíróság – erre irányuló határozott ügyészi nyilatkozat nélkül – határozná meg a bizonyítási eljárás során a terhelt pontos

történeti tényállásban rögzítendő elkövetési magatartását, lényegében túlterjeszkedne a vádon, és a vádelv sérelmével járna el.

A bíróság elbírálja a vádat, de az eljárási feladatok megosztásának elvét sértené, ha feladatának tartaná akár a vád törvényessé tételét, akár annak megalapozását.

Így a Pécsi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság törvényes vád hiányában járt el és ezt nem is észlelte, és erre tekintettel a Be. 373. § (1) bekezdés I. c) pontjának kötelező előírása szerint eljárva helyezte hatályon kívül a törvénysértő határozatot és szüntette meg az eljárást

Ezért a Kúria nem látott törvényes lehetőséget arra, hogy a másodfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezze és a az ítéltáblát új másodfokú eljárásra utasítsa, így a Pécsi Fellebbviteli Főügyészség fellebbezésében, valamint a Legfőbb Ügyészség indítványában foglaltak nem foghattak helyt.

Ennek megfelelően a Kúria a megtámadott határozatot - a Be. 393. §-a szerinti nyilvános ülésen - a Be. 397. §-a alapján helybenhagyta.

A fellebbezés kizártságára vonatkozó rendelkezés a Be. 3. § (4) bekezdésén, a felülvizsgálat kizártságára vonatkozó rendelkezés pedig a Be. 416. § (4) bekezdésén alapul.

Budapest, 2015. szeptember 22.

Dr. Mészár Róza s.k. a tanács elnöke, dr. Csák Zsolt s.k. előadó bíró, dr. Elek Balázs s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
TóthLné
bíróági tisztviselő